

BEZPŁATNY

ISSN 1509-4677
powiatowy

Kurier

NR 2/2026 (248)

M. LEŻAJSK
GM. LEŻAJSK
M. i GM. NOWA SARZYNA
GM. GRODZISKO DOLNE
GM. KURYŁÓWKA

www.starostwo.lezajsk.pl

W numerze:

- ◆ Zostaw 1,5%, w powiecie leżajskim
- ◆ Dzienny Oddział Rehabilitacji Psychiatrycznej dla Dzieci i Młodzieży
- ◆ XIV edycja Nagrody Przyjaciół Powiatu Leżajskiego
- ◆ Z dziejów rzemiosła i przemysłu na ziemi leżajskiej. Cz. 10. Zakłady Chemiczne w Sarzynie 1939-2021
- ◆ Podróże: Great Ocean Road (Australia)

W NUMERZE:

POWIAT 2-7

- Zostaw 1,5% podatku w powiecie leżajskim
- XXIV Sesja Rady Powiatu Leżajskiego
- Kwalifikacja wojskowa na terenie powiatu leżajskiego
- Dzienny Oddział Rehabilitacji Psychiatrycznej dla Dzieci i Młodzieży
- Seniorzy z Leżajska z sercem dla innych
- Wystartował nabór do 2. edycji programu Sportowy ORLEN
- XIV edycja Nagrody Przyjaciół Powiatu Leżajskiego

Z ŻYCIA SZKÓŁ 8-10

- ZSL
- ZST
- SOSW

KULTURA 11-20

- Międzynarodowy sukces Chóru Miasta i Gminy Nowa Sarzyna
- Sukcesy dziecięcych grup artystycznych z Nowej Sarzyny
- Koncert Noworoczny w Centrum Kultury w Nowej Sarzynie
- Nalot Ilji Muromca na Leżajsk
- Z dziejów rzemiosła i przemysłu na ziemi leżajskiej. Cz. 10. Zakłady Chemiczne w Sarzynie 1939-2021
- „Książd pączek”, czyli Józef Pączka (1883-1940)
- Zabawkarstwo drewniane na Krajowej Liście Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego
- Z tradycyjną kolędą - świąteczne śpiewanie w Muzeum Ziemi Leżajskiej
- Koncert Noworoczny Zespołu Pieśni i Tańca „Ziemia Leżajska” oraz Orkiestry „Divertimento”
- Poza szkolną ławką - warsztaty muzealne dla SOSW w Leżajsku

KALENDARZ IMPREZ 21

PODRÓŻE 22-23

- Great Ocean Road (Australia)

REKLAMA 24-28

Kurier Powiatowy - Wydawca:

Starostwo Powiatowe w Leżajsku,
ul. Kopernika 8, 37-300 Leżajsk.

Adres redakcji: ul. Skłodowskiej 8 (budynek B Starostwa Powiatowego w Leżajsku), tel. 17 240 45 72,
e-mail: promocja@starostwo.lezajsk.pl

Redaktor naczelna: Natalia Nowicka.

Redakcja wydania:

Małgorzata Charko (ZST), Stanisław Majcher (ZSL),
Tomasz Chrząstek (SOSW),
Roman Federkiewicz (Muzeum Ziemi Leżajskiej).

Wszelkie prawa zastrzeżone. Artykuły odzwierciedlają poglądy ich autorów. Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych. Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania tekstów i zmiany tytułów.

Za treść reklam i ogłoszeń płatnych redakcja nie bierze odpowiedzialności.

Druk: TOP DRUK Sp. z o.o., sp. k.,
ul. Nowogrodzka 151a 18-400 Łomża

Nakład: 3000 egzemplarzy

Numer zamknięto: 18.02.2026 r.

ZOSTAW 1,5% PODATKU W POWIECIE LEŻAJSKIM

W 2026 roku podatnicy mają ponownie możliwość przekazania nie 1,5% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego. Dzięki temu każdy z nas może przynieść potrzebującym wiele dobrego. Na terenie powiatu leżajskiego uprawnionych do otrzymania 1,5% podatku działa aż 11 organizacji pozarządowych, które czekają na wsparcie.

Jak przekazać 1,5% podatku?

Wystarczy, że podatnik w składanej deklaracji podatkowej wprowadzi numer KRS Organizacji Pożytku Publicznego, której chce okazać swoje wsparcie, a w miejscu wnioskowanej kwoty poda kwotę będącą 1,5% podatku. Przekazaniem środków na konto wskazanej fundacji zajmuje się naczelnik Urzędu Skarbowego. Warto pamiętać o tym, że z tytułu przekazania 1,5% podatnicy nie ponoszą żadnych kosztów. Nie płacą ani złotówki z własnej kieszeni, bo środki, które decydują się przekazać na pomoc potrzebującym i tak trafiłyby do Skarbu Państwa. W jednej deklaracji podatkowej można przekazać 1,5% jednej, wybranej organizacji, ale jeśli rozlicza się dodatkowe PIT-y, np. za posiadane papiery wartościowe, można na każdym formularzu wesprzeć inną organizację.

Organizacje OPP z terenu powiatu leżajskiego:

1.	Stowarzyszenie „Integracja Bez Granic” w Sarzynie KRS 000045567
2.	Stowarzyszenie Nasza Mała Ojczyzna w Nowej Sarzynie KRS 0000152888
3.	Stowarzyszenie „Dobry Dom” KRS: 0000197865
4.	Parafialny Uczniowski Klub Sportowy „Francesco” w Jelnej KRS 0000229696
5.	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Maraton” Giedlarowa KRS 0000254849
6.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Dębno KRS 0000262290
7.	Towarzystwo Miłośników Ziemi Leżajskiej KRS 0000275455
8.	Stowarzyszenie „Nie dzieli nas nic” w Leżajsku KRS 0000292013
9.	Fundacja Fundusz Lokalny w Leżajsku KRS 0000328376
10.	Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych „Benefactum” w Łętowni KRS 0000377168
11.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Wólka Grodziska KRS 0000016422

XXIV SESJA

RADY POWIATU LEŻAJSKIEGO

29 stycznia, w sali obrad Rady Powiatu Leżajskiego odbyła się XXIV sesja rady. W trakcie posiedzenia radni zapoznali się z:

- informacją o stanie porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu leżajskiego oraz działalności Komendanta Powiatowego Policji w Leżajsku za 2025 r.,
- informacją o stanie bezpieczeństwa powiatu leżajskiego w zakresie ochrony przeciwpożarowej za 2025 r.,
- sprawozdaniem starosty z działalności Komisji Bezpieczeństwa i Porządku za 2025 r.,
- sprawozdaniem z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczegól-

nych stopniach awansu zawodowego w szkołach i placówkach prowadzonych przez Powiat Leżajski w roku 2025,

- sprawozdaniem z działalności Komisji stałych Rady Powiatu Leżajskiego za 2025 r.,
- informacją o przyjętych przez Komisję stałe Rady Powiatu Leżajskiego planach pracy na 2026 r.,
- sprawozdaniem Starosty z prac Zarządu Powiatu w okresie międzysesyjnym.

Następnie podjęli uchwały w sprawie:

- udzielenia pomocy finansowej dla Gminy Kuryłówka na realizację zadania pn. „Dofinansowanie zakupu średniego samocho-

du ratowniczo-gaśniczego dla jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Wólce Łamanej”,

- zatwierdzenia realizacji projektu „Aktywizacja osób bezrobotnych z powiatu leżajskiego (III)” w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia na lata 2021-2027, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Priorytet 7, Działanie FEPK.07.01 Aktywizacja osób bezrobotnych pozostających bez pracy,
- zmian w wieloletniej prognozie finansowej Powiatu Leżajskiego. 10. Podjęcie uchwały w sprawie wprowadzenia zmian w budżecie Powiatu na 2026 r. 11. ■

Kwalifikacja Wojskowa w 2026 r. na terenie powiatu leżajskiego

Od dnia 16 lutego do dnia 11 marca 2026 r. na terenie powiatu leżajskiego zostanie przeprowadzona kwalifikacja wojskowa. Powiatowa Komisja Lekarska będzie urzędowała przy ul. Mickiewicza 57 w Leżajsku w budynku Zespołu Szkół Technicznych na I piętrze i swoją pracę będzie rozpoczynała od godz. 8.00.

Czym jest kwalifikacja wojskowa i co warto o niej wiedzieć?

Głównym celem kwalifikacji wojskowej jest wprowadzenie danych do ewidencji wojskowej, a także określenie zdolności fizycznej i psychicznej do pełnienia służby wojskowej osób podlegających obowiązkowi stawienia się do kwalifikacji oraz tych, które zgłosiły się w trybie ochotniczym do pełnienia służby wojskowej, a mają ukończony 18 rok życia. Kwalifikacja wojskowa to również doskonała okazja, aby poznać zasady wstąpienia w szeregi Sił Zbrojnych RP.

Kto podlega obowiązkowi stawienia się do kwalifikacji wojskowej?

Zgodnie z §3 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 27 sierpnia 2025 r. w sprawie przeprowadzenia kwalifikacji wojskowej w 2026 r. obowiązkowi stawienia się do kwalifikacji wojskowej podlegają:

- mężczyźni urodzeni w 2007 roku;
- mężczyźni z roczników 2002-2006, którzy do tej pory nie otrzymali kategorii zdolności do służby wojskowej;
- osoby, które w latach 2024 lub 2025 zostały uznane przez powiatowe lub wojewódzkie komisje lekarskie za czasowo niezdolne do służby wojskowej, jeżeli okres tej niezdolności kończy się przed zakończeniem kwalifikacji 2026 lub jeśli okres niezdolności kończy się po tym terminie, ale złożyły wniosek o zmianę kategorii zdolności (zgodnie z art. 64 ust. 4 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny) przed zakończeniem kwalifikacji;
- kobiety urodzone w latach 1999-2007, które posiadają kwalifikację przydatną do służby wojskowej lub zdobywają je w trakcie nauki – w szczególności te, które w roku akademickim lub szkolnym 2025/2026 kończą studia lub naukę w zawodach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 60 ust. 7 ustawy o obronie Ojczyzny, i nie uczestniczyły wcześniej w kwalifikacji wojskowej;
- osoby, które ukończyły 18 lat i dobrowolnie zgłaszają się do kwalifikacji wojskowej, a także osoby o nieuregulowanym stosunku

Harmonogram kwalifikacji wojskowej na terenie powiatu leżajskiego w 2026 r.:

Miasto i Gmina Nowa Sarzyna:
16, 17, 18, 19, 20, 23 lutego 2026 r.

Gmina Leżajsk:
24, 25, 26, 27 lutego i 2 marca 2026 r.

Gmina Kuryłówka:
2, 3 marca 2026 r.

Miasto Leżajsk:
4, 5, 6 marca 2026 r.

Gmina Grodzisko Dolne:
9, 10 marca 2026 r.

kobiety:
11 marca 2026 r.

do służby wojskowej do końca roku kalendarzowego, w którym kończą 60 lat, o ile nie mają jeszcze określonej kategorii zdolności i same wystąpią o kwalifikację.

Dokumenty wymagane podczas kwalifikacji wojskowej:

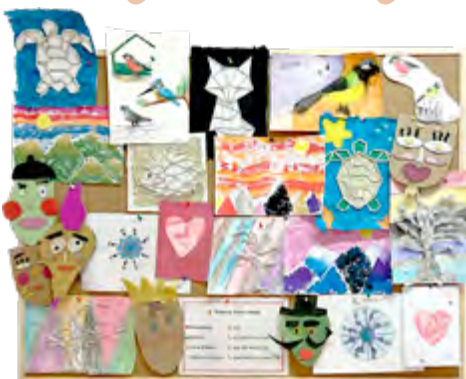
- dowód osobisty lub inny dokument tożsamości,
- świadectwa ukończenia szkoły lub inne dokumenty potwierdzające wykształcenie,
- uprawnienia zawodowe (np. prawo jazdy, certyfikaty kwalifikacyjne),
- dokumentacja medyczna, niezbędna do ustalenia kategorii zdrowia.

Więcej szczegółów można znaleźć w:

- Rozporządzeniu Ministra Obrony Narodowej z dnia 27 sierpnia 2025 r. w sprawie przeprowadzenia kwalifikacji wojskowej w 2026 roku.
- Obwieszczeniu Wojewody Podkarpackiego z dnia 17 grudnia 2025 r. w sprawie przeprowadzenia kwalifikacji wojskowej w 2026 r. na terenie województwa podkarpackiego.
- <https://wcrnisko.wp.mil.pl/aktualnosci/kwalifikacja-wojskowa-2026/>

Dzienny Oddział Rehabilitacji Psychiatrycznej dla Dzieci i Młodzieży

W odpowiedzi na rosnące potrzeby zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży od 10 grudnia 2025 r. w strukturach Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Leżajsku funkcjonuje Dzienny Oddział Rehabilitacji Psychiatrycznej dla Dzieci i Młodzieży.

Oddział dzienny powstał w odpowiedzi na narastające trudności emocjonalne i psychospołeczne obserwowane u dzieci, w tym stres, lęk, obniżony nastrój, problemy w relacjach rówieśniczych oraz zachowania autoagresywne. Obecnie dzieci i nastolatki mierzą się także z presją szkolną, nadmiernym korzystaniem z mediów cyfrowych oraz skutkami izolacji społecznej, co znacząco wpływa na ich dobrostan psychiczny.

Oddział dzienny to forma intensywnej, a jednocześnie bezpiecznej i przyjaznej terapii, która pozwala dzieciom i młodzieży w wieku do 18 lat na codzienny powrót do domu i utrzymanie kontaktu z rodziną oraz środowiskiem szkolnym. Praca personelu opiera się na indywidualnym podejściu

do każdego dziecka i nastolatka oraz ścisłej współpracy z opiekunami.

Celem nowo utworzonego oddziału jest wspieranie dzieci i młodzieży w procesie zdrowienia, wzmacnianie ich zasobów oraz pomoc w powrocie do równowagi psychicznej i codziennego funkcjonowania.

W ramach pobytu w oddziale oferowana jest kompleksowa opieka zespołu specjalistów: lekarzy psychiatrów, psychologów, terapeutów, pielęgniarek i innych.

Program terapeutyczny obejmuje m.in.:

- konsultację przeprowadzaną przez lekarza psychiatrę,
- terapię indywidualną,

- terapię grupową,
- zajęcia psychoedukacyjne,
- treningi umiejętności społecznych,
- terapie zajęciową,
- wsparcie w radzeniu sobie z emocjami i codziennymi trudnościami.

Rodzaj leczonych zaburzeń (F00-F99) to m.in.:

- zaburzenia depresyjne,
- zaburzenia lękowe,
- zaburzenia nerwowe związane ze stresem i pod postacią somatyczną,
- zaburzenia odżywiania,
- zaburzenia ze spektrum autyzmu,
- zaburzenia emocji i zachowania.

Pobyt pacjenta na oddziale odbywa się w godzinach od 8:00 do 14:00, w trakcie którego zapewniony jest obiad.

Zapisy do oddziału są możliwe na podstawie skierowania od lekarza posiadającego umowę z NFZ (np. lekarz pediatra, psychiatra, lekarz POZ).

Kontakt:

Dzienny Oddział Rehabilitacji Psychiatrycznej dla Dzieci i Młodzieży:
Plac Mariacki 9 w Leżajsku (budynek Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży).

Tel: 17 240 61 97.

Seniorzy z Leżajska

z sercem dla innych

Styczeń obfitował w wydarzenia, które po raz kolejny pokazały, jak ważną rolę w lokalnej społeczności odgrywa Leżajskie Stowarzyszenie Seniorów, Emerytów i Rencistów. Seniorzy nie tylko pielęgnują tradycje i pamięć historyczną, ale także dzielą się sercem, radością i muzyką z innymi. Z każdym miesiącem przybywa członków stowarzyszenia – obecnie liczy ono już 206 osób. Uczestnicy chętnie zapisują się do różnych sekcji tematycznych, rozwijając swoje pasje i zainteresowania.

Miniony miesiąc przyniósł dwa wyjątkowe spotkania. 14 stycznia, na zaproszenie dyrektora oraz podopiecznych Domu Pomocy Społecznej w Brzozie Królewskiej, chór „Pasjonata” LSSEiR udał się z koncertem kolęd. Zespół, pod dyrygenturą Janusza Szpili, przy akompaniamencie dyrektora Szkoły Muzycznej w Leżajsku Stanisława Jaworskiego zaprezentował siedem pięknych kolęd. Po koncercie chór wspólnie z podopiecznymi DPS-u śpiewał kolędy, co wywołało wiele wzruszeń zarówno wśród wykonawców, jak i pensjonariuszy. Ciepła, serdeczna atmosfera, słowa podziękowania oraz miły poczęstunek w postaci domowego ciasta były dla chóru największą nagrodą i wyrazem wdzięczności za występ.

25 stycznia stowarzyszenie uczestniczyło w Ognisku Patriotycznym z okazji 163. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego. Uroczystości, jak co roku, odbyły się w Kobylich Górach koło Tarnogóry, przy pomniku upamiętniającym wydarzenia z 1863 roku. Organizatorem spotkania był Burmistrz Miasta i Gminy Nowa Sarzyna we współpracy z sołtysiem oraz społecznością Tarnogóry. Seniorzy oddali hołd bohaterom, składając pod pomnikiem światło pamięci, uczestniczyli w uroczystościach oraz we wspólnym ognisku, podczas którego ra-

zem śpiewano pieśni patriotyczne, podtrzymując pamięć o ważnych kartach naszej historii.

Styczniowe wydarzenia pokazały, że aktywność seniorów to nie tylko sposób na wspólne spędzanie czasu, ale przede wszystkim piękny przykład zaangażowania w życie lokalnej społeczności. Dynamiczny rozwój stowarzyszenia oraz rosnąca liczba jego członków są najlepszym dowodem na to, że takie inicjatywy są potrzebne i doceniane.

Andrzej Portka

XIV edycja Nagrody Przyjaciel Powiatu Leżajskiego

Zapraszamy do zgłaszania wniosków w ramach XIV edycji
Nagrody Przyjaciel Powiatu Leżajskiego.

Celem przyznawania nagrody jest wyłonienie oraz uhonorowanie szczególnie zasłużonych osób i instytucji, które poprzez swoją aktywność wspierają i przyczyniają się do szeroko rozumianego rozwoju i promocji powiatu leżajskiego w kraju oraz poza jego granicami. Starosta Leżajski przyzna nagrodę w trzech kategoriach: Osobowość, Społecznik, Przedsiębiorca.

Z wnioskiem o przyznanie nagrody mogą wystąpić radni powiatowi, burmistrzowie i wójtowie z terenu powiatu leżajskiego, organizacje działające w powiecie (organizacje w rozumieniu ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie) instytucje, ośrodki kultury itp., przewodniczący i członkowie kapituły.

Termin składania wniosków to 31 marca 2026 r.

Formularz wniosku jak również regulamin konkursu do pobrania

w zakładce Nagroda Przyjaciel Powiatu Leżajskiego

na stronie [www Starostwa Powiatowego w Leżajsku](http://www.starostwo.lezajsk.pl)

(<https://www.starostwo.lezajsk.pl/nagrada-przyjaciel-powiatu-lezajskiego/>).

Wystartował nabór do 2. edycji programu Sportowy ORLEN

2 lutego wystartował nabór do 2. edycji programu Sportowy ORLEN, który jest skierowany do lokalnych, amatorskich klubów sportowych z całej Polski, aktywizujących dzieci i młodzież. Celem programu jest zwiększenie dostępu młodych ludzi do regularnych zajęć sportowych, rozwijanie talentów i zwiększanie więzi społecznych.

Do udziału w programie zaproszone są fundacje, stowarzyszenia (w tym stowarzyszenia sportowe), kluby sportowe, uczniowskie kluby sportowe, podmioty działające jako samorządowe kluby sportowe, międzyszkolne ośrodki sportowe, ogniska pracy pozaszkolnej czy ogrody jordanowskie z całej Polski, które zajmują się prowadzeniem zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży. Program Sportowy ORLEN umożliwia uzyskanie dofinansowania do 100 000 zł.

Nabór trwa od 2 lutego 2026 r. do 6 marca 2026 r.,

a realizacja programu rozpocznie się 1 września 2026 roku.

Formularz aplikacyjny oraz szczegółowe informacje dostępne są na stronie:

<https://www.orlen.pl/pl/o-firmie/wspieramy/sportowyorlen>

Projekt „Orientuj się” jako świadomy wybór drogi życiowej i zawodowej

Współczesny rynek pracy zmienia się niezwykle dynamicznie, a młodzi ludzie coraz częściej stają przed koniecznością podejmowania trafnych i odpowiedzialnych decyzji dotyczących swojej przyszłości. W odpowiedzi na te wyzwania Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie przygotował projekt zatytułowany „Orientuj się”, którego głównym celem jest wsparcie uczniów w świadomym planowaniu ścieżki życiowej i zawodowej.

Jest to projekt, który wykracza poza tradycyjne ramy doradztwa zawodowego. To kompleksowy proces, który pozwala młodym ludziom lepiej poznać swoje predyspozycje, talenty i zainteresowania, a także realia współczesnego rynku pracy. Jedną ze szkół aktywnie uczestniczących w projekcie jest Liceum Ogólnokształcące nr 1 w Zespole Szkół Licealnych w Leżajsku.

W grudniu 2025 r., szkoła zdobyła promesę na wyposażenie Szkolnego Ośrodka Karier w nowoczesny sprzęt oraz pomoce dydaktyczne.

ZSL inwestuje również w rozwój kadry pedagogicznej. Kadra zarządzająca doskonalila swoje kompetencje z zakresu zarządzania procesem poradnictwa zawodowego (w tym tworzenia, realizacji i nadzoru nad Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego). Dwójka nauczycieli kończy studia podyplomowe z zakresu nowoczesnego doradztwa zawodowego, kolejni wezmą udział w szkoleniach z zakresu poradnictwa zawodowego na różnych przedmiotach, co pozwoli im profesjonal-

nie wspierać młodzież w planowaniu przyszłości edukacyjno-zawodowej.

Szczególną uwagę poświęca także wdrażaniu innowacyjnych technologii. Jedną z nich są gogle VR, które stanowią nowatorskie narzędzie w tym projekcie. Dzięki temu sprzętowi młodzież może w interaktywny sposób poznawać specyfikę różnych zawodów, „przenieść się” do wirtualnego środowiska pracy, obserwować procesy technologiczne oraz zadania wykonywane na konkretnych stanowiskach. Takie doświadczenie znacząco ułatwia zrozumienie wymagań danej profesji i pomaga w świadomym

wyborze dalszej drogi kształcenia lub kariery.

Projekt „Orientuj się” podkreśla, jak ogromne znaczenie ma dobrze przemyślany wybór ścieżki życiowej i ukierunkowanie pracy zawodowej. Dzięki połączeniu wsparcia doradców, dyrekcji szkoły, nauczycieli, rodziców oraz wykorzystaniu nowoczesnych technologii, młodzi ludzie z Liceum Ogólnokształcącego nr 1 (w Zespole Szkół Licealnych w Leżajsku) zyskują realne narzędzia do podejmowania odpowiedzialnych decyzji dotyczących ich przyszłości zawodowej.

koordynator projektu U. Grzywna

Sukces uczennicy

technikum żywienia i usług gastronomicznych
w ogólnopolskim konkursie Liga Młodych Cukierników

Uczennica Zespołu Szkół Technicznych Martyna Korzec zdobyła I miejsce w ogólnopolskim konkursie Liga Młodych Cukierników, zorganizowanym przez blog cukierniczy „Dla Smaku”.

Konkurs zgromadził uczestników z całej Polski – uczniów szkół gastronomicznych i cukierniczych, którzy zaprezentowali swoje autorskie projekty tortów inspirowanych tematyką żywiołów. Do rywalizacji zgłoszono ponad 200 prac prezentujących wysoki poziom artystyczny i techniczny.

Projekt wykonany przez Martynę został najwyższej oceniony przez jury konkursowe, które przyznało naszej uczennicy I miejsce oraz nagrodę główną o wartości 2900 zł. Sukces ten jest dowodem talentu Martyny, jej kreatywności i profesjonalnego podejścia do sztuki cukierniczej.

Oprócz nagród rzeczowych, laureaci otrzymują również wyjątkową szansę rozwoju – możliwość współpracy z marką w ramach

Teamu dla Smaku, testowania nowości produktowych oraz publikacji własnych materiałów eksperckich na portalu dlasmaku.com.pl. To prestiżowe wyróżnienie i realna okazja do zaistnienia w branży cukierniczej.

ZST

Bartłomiej Gondek stypendystą programu „Nie zagubić talentu”

Od 2008 roku, w ramach programu „Nie zagubić talentu”, samorząd województwa podkarpackiego przyznaje stypendia i nagrody za wybitne osiągnięcia naukowe i artystyczne.

W tegorocznej edycji programu w gronie najzdolniejszej młodzieży Podkarpacia znalazł się uczeń Zespołu Szkół Technicznych w Leżajsku Bartłomiej Gondek z klasy 4TD. Bartłomiej odebrał stypendium za

wybitne osiągnięcia naukowe. W ubiegłym roku szkolnym został między innymi finalistą Olimpiady Wiedzy Technicznej „Inżynieria w Elektroenergetyce”, finalistą Olimpiady Wiedzy o Mediach, laureatem II miejsca Konkursu Matematycznego im. prof. Jana Marszała, otrzymał wyróżnienie na poziomie krajowym w konkursie matematycznym „Kangur” i wziął udział w finale konkursu „Matematyka w technice dla technika”.

ZST

Zespół Szkół Technicznych wśród najlepszych szkół olimpijskich w kraju oraz z tytułem „Brązowej Szkoły 2026” w najnowszym rankingu miesięcznika „Perspektywy”

14 stycznia miesięcznik „Perspektywy” opublikował najnowszy Ranking Najlepszych Liceów Ogólnokształcących i Techników w Polsce. Miło nam poinformować, że Zespół Szkół Technicznych w Leżajsku otrzymał tytuł „Brązowej Szkoły”. Warto dodać, że w tym roku ponownie znaleźliśmy się w Rankingu Szkół Olimpijskich. Ranking ten zawiera 200 liceów i techników z Polski, których uczniowie zostali laureatami ogólnopolskich lub międzynarodowych olimpiad. Nasza szkoła jest jedną z piętnastu szkół z województwa podkarpackiego ujętych w rankingu.

ZST

WSPOMNIENIA SĄ JAK PERŁY - mają w sobie coś z klejnotów i coś z łez...

11 lutego 2026 roku był w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. św. Jana Pawła II w Leżajsku bardzo wyjątkowy. Po raz pierwszy w murach nowej szkoły odbyło się Spotkanie Absolwentów Szkoły Przystosobiającej do Pracy (SPdP).

Pomysł zorganizowania takiego spotkania zrodził się pod wpływem wielu sygnałów płynących od byłych uczniów, którzy, mimo upływu lat, dobrze pamiętają czasy nauki w tej szkole i utrzymują stały kontakt ze swoimi nauczycielami. To oni wielokrotnie sugerowali, że takie spotkanie jest konieczne. I na tę potrzebę serca odpowiedzieli nauczyciele uczący w SPdP. Okazało się, że był to strzał w dziesiątkę. Na zaproszenie odpowiedziało bardzo wielu absolwentów i ich rodziców. Rozdzwoniły się telefony z pytaniami, czy pamiętano o wszystkich kolegach i koleżankach, czy rodzice również mogą przyjechać, czy będą obecni wszyscy nauczyciele uczący w tych

klasach na przestrzeni ostatnich dwudziestu lat. Widać było, że to zaplanowane spotkanie ruszyło lawiną wspomnień.

Kiedy w środę rano, 11 lutego, pierwsi goście przekroczyli próg szkoły, pewnym się stało, że będzie to wyjątkowe i bardzo radosne spotkanie. Po uroczystym powitaniu gości przez dyrektora szkoły Tomasz Chrzastka, inicjatywę przejęły wychowawczynie zaproszonych zespołów klasowych. Rozmowy z absolwentami odbyły się w konwencji wywiadów o przeszłości i teraźniejszości byłych uczniów. Każdy z uczestników wspominał najpiękniejsze chwile spędzone w szkole. Dla nauczycieli dużym zaskoczeniem był fakt, jak wiele nie-

spodziewanych momentów utkwiło w sercach uczniów, jak wiele zdarzeń miało dla nich ogromne znaczenie. Dla jednych wycieczki i turnusy rehabilitacyjne, dla innych zawody sportowe lub występy teatralne i taneczne. Wspólnym mianownikiem wszystkich wspomnień był mocno podkreślany fakt, że wszystko, co pamiętają, działo się we wspólnocie klasowej z konkretnymi kolegami i koleżankami. To przyjaźnie, które miały swój początek w naszej szkole, nadały sens młodości naszych absolwentów. „Wspomnienia są jak perły...” – ileż wypowiedzianych zdań miało wartość klejnotów i wywoływało niejedną łzę wzruszenia u wszystkich obecnych.

Dla nauczycieli bardzo ciekawym fragmentem wypowiedzi absolwentów była relacja z ich teraźniejszości, czyli jak ułożyli sobie życie jako dorośli ludzie. Bardzo cennym elementem spotkania były również wypowiedzi rodziców, którzy w sposób wzruszający docenili wkład pracy nauczycieli w nauczanie i wychowanie ich dzieci, które mimo dorosłości, ciągle potrzebują opieki i wsparcia.

Spotkanie zakończyło się zwiedzaniem nowego budynku ośrodka oraz odwiedzeniem „starych kątów”, które na nowo wywołały wspomnienia z dawnych lat. Wszyscy uczestnicy rozstawali się w głębokim przekonaniu, że to spotkanie nie może być pierwszym i zarazem ostatnim spotkaniem, ponieważ więzi, jakie powstają w naszej szkole są tak silne, że upływający czas nie może ich rozerwać.

Aneta Szpila

Międzynarodowy sukces Chóru Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

31 stycznia br., w Rzeszowie, odbył się XIII Międzynarodowy Festiwal Kolęd i Pastorałek. Podczas tego wyjątkowego wydarzenia zaprezentował się Chór Miasta i Gminy Nowa Sarzyna pod dyrekcją Michała Garbacza, zdobywając Srebrny Dyplom z imponującym wynikiem 90 punktów.

Przesłuchania konkursowe miały miejsce na Wydziale Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego, natomiast uroczyste ogłoszenie wyników oraz Koncert Laureatów odbyły się w Bazylice oo. Bernardynów – w niezwyklej, pełnej ducha przestrzeni.

W skład jury festiwalu weszli wybitni pedagodzy i artyści: prof. dr. hab. Bernard Mendlik (przewodniczący), prof. dr hab. Aleksandra Paszek-Trefon, dr hab. prof. UR Anna Marek-Kamińska (dyrektor festiwalu, prezes Polskiego Związku Chórów i Orkiestr oddział w Rzeszowie).

Wynik konkursu to piękne zwieńczenie wspólnej pracy, muzycznej pasji i miłości do tradycji kolędowej.

CKiB w Nowej Sarzynie

Sukcesy dziecięcych grup artystycznych z Nowej Sarzyny

Dziecięce grupy artystyczne działające przy Centrum Kultury i Bibliotece w Nowej Sarzynie odnoszą kolejne sukcesy na szczeblu wojewódzkim i międzynarodowym, potwierdzając wysoki poziom pracy artystycznej prowadzonej w tej instytucji.

Grupa teatralna START dwukrotnie zaprezentowała się z bardzo dobrej strony podczas prestiżowych przeglądów jasełkowych. 14 stycznia, w Jarosławskim Ośrodku Kultury i Sztuki, odbył się Wojewódzki Przegląd Teatrów Jasełkowych z udziałem dziesięciu zespołów z województwa podkarpackiego i lubelskiego. Wysoki poziom prezentacji sprawił, że jury miało niezwykle trudne zadanie. Grupa START zdobyła jedno z nagro-

dzonych miejsc, otrzymując nagrodę pieniężną w wysokości 400 zł.

Kolejny sukces młodzi aktorzy odnieśli podczas XXXIII Wojewódzkiego Przeglądu Teatrów Jasełkowych w Głogowie Małopolskim, gdzie wywalczyli III miejsce. Warto podkreślić, że w konkursie nie przyznano I nagrody, co dodatkowo podnosi rangę tego osiągnięcia. Opiekunem i reżyserem grupy teatralnej START jest Beata Kamińska.

Równie imponujący sukces osiągnął zespół muzyczny SIGMA, działający przy CKiB w Nowej Sarzynie, który zdobył III miejsce podczas XI Międzynarodowego Festiwalu Kolęd i Pastorałek w Kalwarii Pałacowskiej. Wydarzenie miało bardzo wysoki poziom

artystyczny i zgromadziło zespoły z kraju oraz zagranicą. SIGMA zaprezentowała się znakomicie, konkurując m.in. z Zespołem Artystycznym FORTE Politechniki Rzeszowskiej oraz ubiegłorocznymi zwycięzcami festiwalu – zespołem The Melody.

Osiągnięcia młodych artystów są dowodem konsekwentnej i efektywnej pracy artystycznej prowadzonej w Centrum Kultury i Bibliotece w Nowej Sarzynie. Sukcesy grup teatralnych i muzycznych stanowią nie tylko powód do dumy dla instruktorów i uczestników, ale także ważny element promocji lokalnej kultury na forum regionalnym i międzynarodowym.

CKiB w Nowej Sarzynie

Koncert Noworoczny w Centrum Kultury w Nowej Sarzynie

W niedzielne popołudnie w Centrum Kultury w Nowej Sarzynie odbył się Koncert Noworoczny, podczas którego wystąpili: Grupa Teatralna START (reż. Beata Kamińska), Chór Miasta i Gminy Nowa Sarzyna (dyr. Michał Garbacz), Zespół „SIGMA” (kier. Michał Garbacz), Gminna Orkiestra Dęta (kier. Michał Bielecki). A wszystko to przy wspaniałej, pełnej energii publiczności. Podczas koncertu publiczność mogła obejrzyć przedstawienie świąteczne oraz wsłuchać się w kolędy, pastorałki oraz utwory o tematyce świątecznej. Zwieńczeniem wydarzenia było wykonanie kolęd razem z publicznością.

CKiB w Nowej Sarzynie

Nalot *Ilji Muromca* na Leżajsk

W czerwcu 1915 roku szala zwycięstwa na froncie wschodnim wyraźnie przechylała się na stronę państw centralnych. Wojska carskie stopniowo wycofywały się z Galicji i Królestwa Polskiego. Miały jednak w rękawie asa. Mowa o potężnych samolotach typu *Ilja Muromiec*, początkowo używanych głównie w akcjach zwiadowczych. W trakcie wielkiego odwrotu zaczęto wyznaczać im zadania ofensywne. Jednym z takich zadań było zbombardowanie dworców kolejowych w Leżajsku i Przeworsku. Wydarzenie to jest zwykle niepoprawnie datowane. Brakuje też refleksji nad skutecznością owego nalotu.

Gigant Sikorskiego

Ilja Muromiec jest tak naprawdę nazwą serii ponad osiemdziesięciu maszyn produkowanych w kilku wersjach. Istotnie różniły się danymi technicznymi, dlatego też przedstawię podstawowe informacje tylko na temat maszyny najbardziej nas interesującej. Konstrukcja z 1914 r. oznaczona była numerem 150. Był to już drugi samolot noszący nazwę własną „Kijowski” – car Mikołaj nadał ją na pamiątkę dziewiczego lotu ogromnej maszyny na trasie St. Petersburg–Kijów–St. Petersburg. „Kijowski drugi” napędzany był przez dwie pary silników o mocy odpowiednio 140 i 125 koni mechanicznych. Górny płat skrzydeł miał niemal 30 m długości, dolny zaś 21. Kadłub mierzył przy tym skromne 17 m. Zatankowany i wyposażony w bomby samolot ważył niemal 4,5 tony. Pułap praktyczny wynoszący ok. 3500 m maszyna osiągała po nieco ponad godzinie lotu. „Kijowski” był w stanie utrzymać się w powietrzu przez pięć godzin i pokonać około 650 km. Maksymalna prędkość lotu wynosiła 120 km/h. Na czele zespołu konstruktorów *Muromców* stał Igor Sikorski, który w 1919 roku wyemigrował do USA. Znaany jest m.in. jako konstruktor helikopterów używanych w amerykańskiej armii.

Problem z datą

Nadszańska akcja *Ilji Muromca* o nazwie wyróżniającej „Kijowski” jest dość często opisywana w literaturze poświęconej lotnictwu I wojny światowej. W części prac podaje się, że ów wielki bombowiec zbombardował Leżajsk i Przeworsk 14 czerwca 1915 r. Jest to błąd, który wynika z mechanicznego przeniesienia daty w „starym stylu”, czyli kalendarza juliańskiego, używanego w Rosji do 1917 r. Do akcji doszło w rzeczywistości 13 dni później – 27 czerwca 1915 r.

Data ma tu duże znaczenie, bo wpływa na zrozumienie sensu tego nalotu, szczególnie w odniesieniu do Leżajska. Zbombardowanie tutejszej stacji kolejowej byłoby 14 czerwca przedsięwzięciem tyle śmiałym, co nie do końca uzasadnionym. Wycofując się stąd miesiąc wcześniej, Rosjanie wysadzili kilka ważnych mostów, a tory kolejowe pozostawili w niezdatnym dla austriackiego taboru szerokim rozstawie. Prace nad przywróceniem ruchu dopiero trwały, a północna część linii znajdowała się jeszcze w rękach wojsk carskich. Znaczenie trans-

portu kolejowego w tym rejonie w połowie czerwca nie było więc wielkie. Nad Sanem wrzały walki, szczególnie intensywne w rejonie Piskorowic. Wsparcie walczące na ziemi jednostki byłoby załodze wielkiego bombowca bardzo trudno.

Część rosyjskich autorów twierdzi, że *Ilja Muromiec* w rejonie Leżajska zrzucił bomby na okopy. 14 czerwca (według kalendarza gregoriańskiego) były jeszcze pełne żońnierzy, ale dwa tygodnie później – zupełnie puste. Front wojsk carskich zdążył już przesunąć się znad Sanu na północny wschód, nad Tanew. Pięć dni wcześniej Rosjanie stracili Lwów i bronili się na południowej Lubelszczyźnie. Bombardowanie opuszczonych okopów byłoby oczywistym nonsensem.

Atak na stację kolejowe w środkowej Galicji przeprowadzony końcem czerwca był wymierzony w tyły przeciwnika, a nie na bezpośrednie zaplecze frontu. Miał szansę zakłócić komunikację na austriackim zapleczu. W Leżajsku i okolicach stacjonowały wtedy jednostki alpejskiego XIV Korpusu, który dzień później miał przekroczyć San

i włączyć się do ofensywy w kierunku Lublina. Drogi pełne były taborów i maszerujących uzupełnień. Ich widok prawdopodobnie spowodował załogę do zaatakowania celów innych niż dworzec kolejowy.

Co naprawdę wydarzyło się 27 czerwca?

Sztab rosyjskiej 3. Armii wydał podległej mu Eskadrze Statków Powietrznych zadanie rozpoznania rejonu rzeki San oraz biegnącej równoległe do niej linii kolejowej. Było to zadanie, do którego dysponujące ogromnym na owe czasy zasięgiem *Muromce* nadawały się idealnie. Wczesnym rankiem „Kijowski” dowodzony przez Josifa Baszkę wystartował z lotniska we Włodawie. Po półtoej godzinie samolot znalazł się nad Leżajskiem. Wstawał gorący i pogodny dzień.

Na leżajskiej stacji kolejowej – jak twierdzi większość rosyjskich autorów – znajdowały się dwa pociągi, w tym jeden pod parą. Ich zniszczenie mogło zadać przeciwnikowi dotkliwy cios i utrudnić dostawy zaopatrzenia. Załoga „Kijowskiego” miała skierować na wspomniane pociągi dwie bomby. Bez skutku. Samolot odleciał na południe w poszukiwaniu kolejnych celów. Nie mógł tu przywołać wspomnień dowódcy maszyny, ponieważ nalot na Leżajsk zupełnie pominał, skupiając się na akcji nad Przeworskiem. Niewykluczone, że zrobił tak dlatego, że nie odniósł tu żadnego sukcesu. O tym przekonują nas liczne źródła ze strony austro-węgierskiej, w których odnotowano wydarzenia.

Co mówią źródła austriackie?

Dowódca pewnego pododdziału artylerii meldował przełożonym: *Nieprzyjacielski dwupłatowiec, dotychczas nieznanego typu, zadziwiająco duży, być może Sikorski, przybył około godz. 4.30 z kierunku północno-wschodniego, zrzucił bombę nad Leżajskiem, następnie dwie nad Wierzawicami*. Trzeba przyznać, że w zasadzie poprawnie zidentyfikował on maszynę. Nie wspomina jednak, co konkretnie mogło być celem Rosjan.

Różne źródła austriackie sugerują, że załoga „Kijowskiego” postanowiła zbombardować bądź to most na Sanie, bądź kolumnę amunicyjną czy nawet tabor. Wymienia się przy tym różną liczbę bomb – od trzech do pięciu. Sztab XIV Korpusu krótko informując o incydencie sąsiednie jednostki i dowództwo 4. Armii pisał z kolei o trzech bombach zrzuconych (bezsukcesywnie) na stację kolejową w Leżajsku i dwóch bombach, które spadły koło Dębna. Wydarzenia te opisał krótko w swoim prywatnym dzienniku dowódca XIV Korpusu; zaznaczył wyraźnie, że rosyjskie bomby nie spowodowały żadnych istotnych szkód. I jest to bodaj najważniejszy element tej historii – działania *Ilji Muromca* nad Leżajskiem były niespodziewane, potencjalnie groźne, ale i nieskuteczne.

Próba podsumowania

Liczby zrzuconych bomb, a tym bardziej miejsc ich upadku zapewne już nie ustalimy. Pewne jest natomiast, że Leżajsk atako-

wał jeden z największych i najsłynniejszych samolotów I wojny światowej – pierwszy czterosilnikowy bombowiec w historii. Jak widzieliśmy, nie odniósł tu sukcesu mimo zaskoczenia i bezbronności przeciwnika. Były to jednak dopiero skromne początki lotnictwa bombowego dalekiego zasięgu. Dużo lepiej poszło „Kijowskiemu” nad Przeworskiem. Bomby skierowane na tamtejszy węzeł kolejowy spowodowały wybuch przewożonej w pociągach amunicyj i pożar różnego rodzaju towarów. Rosjanie do dziś utrzymują tyleż dumnie co bezpodstawnie, że w ataku tym pozbawili przeciwnika aż 30 000 pocisków artyleryjskich. Ale to już temat na inną opowieść.

Sławomir Kułacz

Bibliografia selektywna
 Österreichisches Staatsarchiv /Kriegsarchiv Wien, Neue Feldakten, XIV. Korps, karton 1835.
 Finne K.N., *Igor Sikorsky. The Russian Years*, tłum. Von Hardesty, Washington 1987.
 Никольские С. и М., *Муромцы в бою. Подвиги русских авиаторов*, Москва 2010.

Josif S. Baszko (Łot. Jāzeps Baško), 1889-1946

Dowódca maszyny, która zbombardowała stacje w Leżajsku i Przeworsku. Za swoje loty obserwacyjne i bojowe wiosną 1915 roku otrzymał Krzyż Orderu Św. Jerzego IV klasy – jedno z najważniejszych rosyjskich odznaczeń wojskowych. Awansowany do stopnia sztabkapitana, następnie pułkownika.

Ciężko ranny w trakcie lotu bojowego w lipcu 1915. Pilotował wszystkie trzy „Muromce” oznaczone nazwą własną „Kijowski”. W okresie międzywojennym mieszkał na Łotwie i dowodził łotewskimi siłami powietrznymi.

Na zdjęciu nosi mundur sztabkapitana i swoje wysokie odznaczenia, na czele z Krzyżem Orderu Świętego Jerzego IV klasy.

Z kart naszej historii

Zakłady Chemiczne w Sarzynie 1939-2021

4 września 1939 r. Zakłady zostały zbombardowane przez samoloty niemieckie, które nie przyniosły poważniejszych uszkodzeń. Przez kilka dni trwały jeszcze prace budowlane, ale 8 września zarządzona została ewakuacja załogi wraz z dokumentacją. Na miejscu pozostała kompania karabinów maszynowych i artylerii przeciwlotniczej, współdziałająca z szefem bezpieczeństwa zakładu rtm Henrykiem Nakoniecznikoffem. Pierwszym przystankiem była Brzyska Wola, gdzie doszło do spotkania z kierownictwem „Boruty” ze Zgierza. Tam podjęto decyzję o przemieszczeniu się dalej na wschód. Przez Łuck i Tarnopol dotarto do Czortkowa 13 września i rozlokowano się w prywatnych kwaterach. 17 września do Czortkowa wkroczyły wojska sowieckie. Dokumentacja i akta zostały złożone w stodole jakiegoś gospodarza. Grupa pracowników licząca ok. 20 osób powróciła do Sarzyny 7 października. Wojska niemieckie wkroczyły na teren zakładów 13 września. Nie zamierzali go jednak uruchomić. Rozpoczęto demontaż gotowych już linii produkcyjnych i aparatury celem wywozu ich do Niemiec, do którego próbowali zmusić byłych pracowników, głównie ślusarzy. Część załogi nie mając nadziei na uruchomienie zakładu przeniosła się w inne miejsce pobytu. Założyli tzw. „Waldlager”, czyli obóz amunicyjny. Hale fabryczne, magazyny, hotel, stołówka, przychodnia lekarska

Z dziejów rzemiosła i przemysłu na ziemi leżajskiej

cz. 10

1939 r.

zostały zajęte przez wojsko w sile początkowo ok. batalionu żołnierzy. Na przełomie lutego i marca 1940 r. mieszkańcy osiedla mieszkaniowego przy zakładzie – Kolonii – zmuszeni zostali do jego opuszczenia. W 1941 r. do pracy w ramach tzw. służby budowlanej (Baudienst) skierowano młodzież – junaków – początkowo ukraińską, a następnie od 1943 r. polską w liczbie ok. 250 osób do wykonywania cięższych prac. W obozie składowano i sortowano przede wszystkim zdobytą podczas ataku Niemiec na ZSRR broń i amunicję. Magazyn składał się z wielu baraków oraz luźno ułożonych skrzyń przykrytych brezentem. Obóz otoczony był drutem kolczastym i strzegły go patrole Wehrmachtu i oddziałów pomocniczych. Do pracy zmuszano okoliczną ludność głównie z Rudy Łańcuckiej i Sarzyny

przy pracach załadowczych i wyładowniczych transportów kolejowych, jak również do przewozu amunicji wewnątrz zakładu.

Waldlager szybko stał się celem akcji zbrojnych ze strony pobliskich placówek ZWZ-AK pomiędzy 1942 a 1944 rokiem. Wywieziono z obozu dużą ilość broni i amunicji, koniecznej do dozbrojenia oddziałów partyzanckich. Za przewodników często służyli robotnicy tam pracujący, doskonale obeznani z tym rozległym terenem. Okres II wojny światowej przyniósł duże zniszczenie majątku przedsiębiorstwa. Wybuchy licznych składów amunicji zniszczyły 50 ha lasów, uszkodziły w dużym stopniu elektrownię, budynki administracyjne, produkcyjne i mieszkalne. Tereny zakładu zostały częściowo zaminowane przez wycofujące się na zachód wojska niemieckie.

1941 r. akwarela

1941 r.

Brama 1992 r.

Linia produkcyjna

Stanisław Opałko

Zakłady zostały oswobodzone od Niemców 25 lipca 1944 r. Administrację nad nimi przejęło początkowo wojsko, a rok później oddano pod zarząd „Boruty” w Zgierzu, przystąpiono do rewindykacji urządzeń wywiezionych do Niemiec. Pierwszym dyrektorem został Henryk Piech (do 1949 r), zmieniano nazwę na Zakłady Związków Organicznych. Z ważniejszych urządzeń fabrycznych pozostały: uszkodzona lokombila, transformator, silniki spalinowe na ropę o mocy 15 i 25 KM, pompa wirowa z silnikiem elektrycznym o mocy 5 KM, winda pociągowa do 5 ton z 22 metrowa lina stalowa, suwnica o udźwigu 15 ton. Rozpoczęto rozminowywanie terenu i rozbudowę, dokumentację przygotowali specjaliści z moskiewskiego „Gasprojektu”. Przybyli specjaliści i projektanci, dostarczono potrzebne maszyny i urządzenia.

W 1951 r. dyrektorem zakładu (do 1958 r.) został Stanisław Opałko, (poprzednio dyrektor Myszkowskich Zakładów Papierniczych), który wniósł dzięki swoim kontaktom niebagatelny wpływ na rozwój Zakładów, Osiedla Sarzyna i nawet Leżajska (pomoc przy gazyfikacji). Doprowadził m.in. do pozyskania wykwalifikowanej kadry pracowniczej i w 1954 r. do rozruchu technologicznego zakładu. Zaczęto produkować produkty do barwników, tworzyw sztucznych jak żywice epoksydowe, poliestrowe i fenolowe, poliestyreny i silikon. Zatrudnienie w 1960 r. wy-

nosiło 1 433 osoby. W latach 60 i 70 następuje rozwój produkcji o środki ochrony roślin. W 1976 r. przedsiębiorstwo otrzymuje nazwę Zakłady Chemiczne „Organika Sarzyna”, a nowym dyrektorem zostaje mgr inż. Władysław Piłat. W latach osiemdziesiątych nastąpił ogromny rozwój produkcji środków ochrony roślin, żywic epoksydowych i poliestrowych, a także wyrobów silikonowych. Opracowano wówczas i wdrożono wiele nowych technologii na preparaty krajowe, zaś dyrektor naczelny mgr inż. Władysław Piłat nawiązał współpracę ze znanymi w świecie firmami branży chemicznej. Dzięki temu zakłady rozpoczęły produkcję preparatów opartych o nowoczesne zachodnie technologie. Dało to duże możliwości dalszego rozwoju – zakłady stały się największym w kraju producentem środków ochrony roślin. Na terenie zakładu oprócz własnego zaplecza badawczego działały dwa zakłady doświadczalne tj. Zakład Doświadczalny Silikonów – Instytutu Chemii Przemysłowej w Warszawie (od 1965 r.) oraz Zakład Doświadczalny Instytutu Przemysłu Organicznego w Warszawie (od 1972 r.), zajmujący się problematyką ochrony roślin.

Bardzo istotny był wkład zakładu w rozwój nowej miejscowości w regionie. Po II wojnie światowej rozbudowano Osiedle Awaryjne oraz w latach 50. przystąpiono do budowy Osiedla Stałego na prawym brzegu

Trzebośnicy. Powstało wiele bloków mieszkalnych, punktów użyteczności publicznej, szkoły i urzędy. Na Osiedlu Awaryjnym oddano do użytku w 1954 r. Zakładowy Dom Kultury oraz kompleks sportowy klubu ZKS „Unia” z pełnowymiarowym boiskiem piłkarskimi, basenem otwartym i kortem tenisowym. W 1973 r. oddano do użytku nowoczesną oczyszczalnię ścieków – zbiornik retencyjny o powierzchni 18 ha celem odprowadzania do Sanu nietoksycznych ścieków przemysłowych. W tym samym roku oba osiedla zostały połączone jako miasto pod nazwą Nowa Sarzyna. W 1985 r. załoga Zakładów liczyła ok. 2 500 osób.

Od początku swojego istnienia Zakłady Chemiczne „Organika Sarzyna” miały status przedsiębiorstwa państwowego. Po 1989 r. zgodnie z programem przekształceń z firmy wyłoniono 11 spółek zależnych. 1 stycznia 2001 r. zakład przekształcono w jednoosobową spółkę skarbu państwa. 15 września 2005 r. Zakłady zostały włączone do przedsiębiorstwa Nafta Polska SA, które tym samym zwiększyły swój kapitał o 80%, zaś 15% akcji zostało przekazane załodze. Nafta Polska przekształciła zakłady w spółkę akcyjną i 20 grudnia 2006 r. 80% akcji zostało sprzedanych firmie Ciech i zakład stał się częścią Grupy Kapitałowej Ciech SA. W 2015 roku firma zmieniła nazwę z Zakłady Chemiczne Organika-Sarzyna S.A. na CIECH Sarzyna S.A. 2 stycznia 2020 r., Grupa Ciech – właściciel Zakładów Chemicznych w Nowej Sarzynie dokonał podziału spółki na dwa niezależne od siebie podmioty: Ciech Sarzyna, produkujący środki ochrony roślin oraz Ciech Żywice, wytwarzający żywice epoksydowe i poliestrowe. Obecna nazwa zakładu to Qemetica Agricultural Solutions Poland. W 2021 roku część produkująca żywice została sprzedana do firmy LERG tworząc Sarzyna Chemicals sp. z o.o. Spadkobiercą zaś tradycji Zakładu Doświadczalnego Silikonów jest Zakład Chemiczny „Silikony Polskie”.

Bibliografia:

Danuta Morska – *Monografia Zakładów Chemicznych „Organika-Sarzyna”*. Rzeszów 1977.

Ryszard Kutyla – *Zarys monograficzny Nowej Sarzyny*. Rzeszów 1977,

Elżbieta Skrzypińska-Tracz – *Zakłady Chemiczne „Organika-Sarzyna”. Przeszłość, teraźniejszość – przyszłość*. [w:] *Almanach Leżajski*. Leżajsk 1985,

Janusz Motyka – *Stanisław Opałko – wizjoner z sarzyńskich lasów* [Azalia nr 9/2023] Opałko Stanisław, *Wspomnienia o Leżajsku* [w:] *Almanach Leżajski (wydanie specjalne)*, 1984 nr 3,

<https://nowasarzyna.eu/historia.html>,

https://pl.wikipedia.org/wiki/Qemetica_Agricultural_Solutions_Poland

Fotografie ze zbiorów Janusza Motyki (Waldlager, bramy wjazdowe zakładu), Wikipedia (St. Opałko), domena publiczna (KAW)

Roman Federkiewicz
Muzeum Ziemi Leżajskiej

„Ksiądz pączek”, czyli Józef Pączka (1883-1940)

Pochodzący z Malenisk Józef Pączka należał do grona duchownych, których życie i działalność obejmowały nie tylko drogę kapłańską, lecz także doświadczenia wielkich przemian przełomu XIX i XX wieku – od galicyjskiej wsi, przez czasy Wielkiej Wojny, aż po dramatyczny okres okupacji niemieckiej. Postać księdza przybliży niniejszy tekst Fabiana Dąbrowskiego*, ukazując pochodzenie kapłana, edukację, pracę duszpasterską oraz pamięć, jaka pozostała po nim w Świlczy i okolicach.

Rodzina, dzieciństwo i młodość

Urodził się 10 listopada 1883 roku w Maleniskach (wówczas przedmieście Leżajska) jako drugi syn, a zarazem trzecie dziecko pary Jana i Józefy Pączków. Sięgając w przeszłość przodków jego ojca – Jana Pączki możemy dowiedzieć się, że była to rodzina chłopska, pierwotnie wywodząca się z Jelnej, tam posiadała swoje największe włości. Jan Pączka był synem Antoniego Pączki, który w 1853 roku dysponował raczej przeciętną ilością gruntów – było to ok. 2,35 hektara różnej maści ziemi – głównie pola uprawne i lasy. Strona matki – Józefy de domo Ledeli, wydaje się być o wiele ciekawsza. Nazwisko to lokalnie praktycznie nie występuje i również w tamtych czasach było dosyć „egzotyczne”, bowiem zapisy w różnych źródłach historycznych wskazują na pochodzenie tej rodziny z okolic Cieszyna. Ojcem Józefy był Jan Ledeli, który dysponował w 1853 roku około trzema hektarami dóbr, bez rozgraniczenia, ile było lasów, ile pól uprawnych, a ile ziemi, która obdarzona była złożami gliny morenowej. Jan Ledeli niejednokrotnie wymieniany jest w dokumentach dotyczących wydarzeń historycznych w naszej okolicy. W 1867 roku został wybrany przez Radę Miasta Leżajska na delegata komisji „mężów zaufania do jednania stron” dla przedmieścia Maleniska. Również gdzieś około tego roku zakłada cegielnię w Maleniskach na polu, gdzie znajdują się duże pokłady gliny morenowej. Po śmierci Jana cegielnia znajduje się w rękach jego jedynej córki, która dotrwała do wieku dorosłości – Józefy. Dzięki działalności i dobrej pozycji ekonomicznej, rodzice Józefa decydują się na posłanie go do szkoły. Naczelnicze początkowe odbywa w 4-klasowej szkole męskiej w Leżajsku. Od 1895 do 1903 pobierał nauki w rzeszowskim gimnazjum, następnie w latach 1903-1907 odbywał stu-

dia teologiczne w Przemyślu, które sfinalizował święceniami kapłańskimi 16 czerwca 1907 roku.

Praca - okres Wielkiej Wojny

Po przyjętych święceniach skierowano go do parafii pw. św. Antoniego Padewskiego w Przewrotnem, gdzie w latach 1907-12 pełnił funkcję wikariusza, a od lutego 1911 do 1912 również funkcję administratora parafii. W latach 1912-15 pracował na terenach dzisiejszych województw: podkarpackiego (Dębowiec, Brzozów) i małopolskiego (Rzepiennik Biskupi), jak również na ziemiach dzisiejszej Ukrainy (Radenice, Rychcice). Podczas pobytu w Rzepienniku Biskupim został zatrudniony jako ksiądz-katecheta w szkole etatowej w Rzepienniku Suchym. W trakcie jego pracy w parafii św. Bartłomieja w Dębowcu (X 1910 – XI 1913) został po-

wiadomiony o śmierci swojej matki, przybył do Leżajska. 4 lutego 1913 roku przewodniczył we mszy i ceremonii pogrzebowej odbywającej się w kościele farnym. Wybuch I wojny światowej w 1914 przekreślił dotychczasowy tok życia Józefa. Młody ksiądz został powołany w 1915 roku na kapelana wojskowego przez cesarza Franciszka Józefa. W trakcie wojny pełnił funkcję duszpasterza w szpitalu epidemiologicznym w Chełmie Lubelskim, w którym miał styczność z żołnierzami różnej narodowości: węgierskiej, polskiej, czeskiej czy austriackiej.

W personelu medycznym był jedynym żołnierzem polskiego pochodzenia.

Lata międzywojenne

Po zakończeniu I wojny światowej wrócił w rodzinne strony – przez niespełna pół roku pracował jako wikariusz w pobliskiej Brzozie Królewskiej. Następnie skierowany do Świlczy, gdzie w latach 1919-23 był wikariuszem, a od 25 marca 1923 r. proboszczem. Posiadał prywatne kontakty z czołowymi mieszkańcami wsi, m.in. Wiktoorem Błażewskim, kierownikiem świlczańskiej szkoły podstawowej, gdzie sam nauczał religii. Po objęciu funkcji proboszcza, sprowadził do Świlczy swoją siostrę Annę Pączkę

Identitäts-Karte należąca do Józefa Pączki. W zbiorach autora.

Od lewej: I rząd: NN dziewczynka, NN chłopiec, II rząd: Helena Buś, NN dziewczyna, ksiądz Józef Pączka z Janem Busiem na rękach, Wiktor Błażewski. III rząd: Władysław Buś, NN kobieta, Anna Buś (zd. Pączka), Udostępniał A. Szary.

oraz trzech bratanków – Jana, Leona i Wojciecha. Wszyscy mieszkali w domu parafialnym, jednocześnie uczęszczając do szkoły podstawowej. Docelowo w Świlczy pozostała tylko siostra Anna i bratanek Jan. Bratankowie Wojciech i Leon opuścili Świlczę po ukończeniu 4 klas w miejscowej szkole, powrócili do Malenisk. Dodatkowo ksiądz Józef ufundował wybudowanie dwóch domów dla swoich braci w Maleniskach. Jeden z nich stał na placu Ignacego Pączki, drugi stoi do dzisiaj na placu rodzinnym Pączków, gdzie wówczas zamieszkiwał najstarszy brat księdza – Marcin Pączka.

W 1927 roku Józef Pączka uzyskał tytuł księdza kanonika. W 1936 podjął decyzję o wybudowaniu nowego kościoła w Świlczy, ponieważ stary – drewniany robił się

niewystarczający dla mieszkańców. Dzięki sporym datkom, a także pomocy Świlczan mieszkających w Stanach Zjednoczonych udało się zakupić materiał budowlany i prace ruszyły. Do czasu wybuchu II wojny światowej wyciągnięto budowlę na 4 metry wysokości.

Śmierć i pamięć o księdzu Pączce

Ostatnie lata życia spędził podczas okupacji niemieckiej. Niestety codzienność życia podczas wojny nie oszczędziła i księdza. Na przełomie lutego i marca 1940 roku na plebanię został urządzony napad, w trakcie którego mocno pobito i wrzucono do zimnej piwnicy księdza proboszcza. W księgach zgonów dla parafii Świlcza odnoto-

wano, że Józef Pączka zmarł 3 marca 1940 roku, a jako bezpośrednią przyczynę zgonu odnotowano wadę serca. Na pogrzebie tego wpływowego kapłana było obecnych 11 duchownych z pobliskich parafii i nie tylko. Ciało księdza Józefa złożono w grobie trzy dni później między dwoma innymi duchownymi.

Mieszkańcy Świlczy zapamiętali tego proboszcza jako wymagającego, zdyscyplinowanego, ale jednocześnie dobrego i wspianego człowieka, jako budowniczego kościoła, który chciał iść z duchem czasu, tutejsi, bez względu na wiek nazywali go „księdzem pączkiem”. Artur Szary przybliżył jego sylwetkę, ze szczególnym naciskiem na okres budowy kościoła w swojej książce „Świlcza. Czasy, ludzie, historia” wydanej w 2022 roku.

Grobem oraz dziedzictwem księdza Józefa zajmuje się w Świlczy rodzina Jana Pączki (syn Marcina Pączki, wzmiankowany powyżej jako bratanek księdza), w tym córka Stanisława z rodziną.

Bibliografia:

1. *Dzieje Leżajska* (Leżajsk, 2003) – J. Półciwiatek
2. *Świlcza. Czasy, ludzie, historia* (Świlcza, 2022) – A. Szary
3. *Dekanat rzeszowski w latach 1939-1944* (Rzeszów, 1996) – Z.K. Wójcik

*Fabian Dąbrowski – uczeń Zespołu Szkół Licealnych im. Bolesława Chrobrego w Leżajsku, prywatnie pasjonat historii regionalnej, szczególnie Leżajska i okolic, genealog z zainteresowania, administrator Geneteki dla województwa podkarpackiego. Ksiądz Józef Pączka był bratem prapradziadka autora powyższego tekstu.

Zdjęcia przedstawiające grób księdza Józefa Pączki na cmentarzu parafialnym w Świlczy. Fot. F. Dąbrowski

Zabawkarstwo drewniane na Krajowej Liście Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego

Drewniane koniki, ptaki klepaki, wózki i gwizdki – przez dziesięciolecia towarzyszyły dzieciństwu na podkarpackiej wsi, były nieodłącznym elementem jarmarków i odpustów, a dziś stały się symbolem żywej tradycji. Decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego zabawkarstwo drewniane z Brzózki Stadnickiej oraz lasowiackie zabawkarstwo drewniane w widłach Wisły i Sanu zostały wpisane na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego. To nie tylko prestiżowe wyróżnienie, ale przede wszystkim potwierdzenie, że drewniane zabawki z Podkarpacia są żywym nośnikiem historii, pamięci i lokalnej tożsamości.

Leżajsk – kolebka regionalnego zabawkarstwa

Zabawkarstwo na Podkarpaciu ma swoje głębokie korzenie w regionie leżajskim, który przez lata był jednym z najważniejszych ośrodków ludowego wyrobu zabawek. To właśnie tutaj wykształciły się charakterystyczne formy, techniki i wzory, przekazywane z pokolenia na pokolenie w ramach rodzinnych warsztatów. Leżajskie zabawkarstwo stało się punktem odniesienia dla okolicznych miejscowości i impulsem do rozwoju kolejnych ośrodków.

Jednym z nich była Brzózka Stadnicka, gdzie tradycja zabawkarska rozwinęła się pod wyraźnym wpływem Leżajska, jednocześnie zyskując własny, łatwo rozpoznawalny styl. Barwne malowanie, ruchome elementy i bogactwo form sprawiły, że zabawki z Brzózki Stadnickiej szybko zdobyły popularność i na stałe wpisały się w krajozraz kulturowy regionu.

Brzózka Stadnicka i jej zabawkarska tradycja

Początki zabawkarstwa w Brzózce Stadnickiej sięgają końca XIX wieku i wiążą się z postacią Marcina Guzy, twórcy pierwszych drewnianych koników. Po II wojnie światowej miejscowość stała się jednym z ważnych ośrodków rzemiosła – działało tu kilkudziesięciu wytwórców, a drewniane zabawki trafiały na jarmarki i odpusty w całym kraju.

Dziś ta tradycja nadal pozostaje żywa przede wszystkim dzięki pracy Jana Dudziaka

– twórcy z Brzózki Stadnickiej, który z pasją odtwarza dawne formy i techniki oraz charakterystyczne dla miejscowości, intensywne malowanie. W jego warsztacie powstają m.in. wozy z konikami, ptaki klepaki, dzieciółki, wózki i kołyski – ręcznie strugane, wycinane i malowane, często z ruchomymi elementami, które nadają im wyjątkową dynamikę. Dudziak nie tylko tworzy, ale także dzieli się swoim doświadczeniem podczas pokazów i warsztatów, stając się dla odbiorców prawdziwą „żywą lekcją historii” o dawnym zabawkarstwie i kulturze regionu.

Rzemiosło zabawkarskie w Brzózce Stadnickiej kontynuuje również Ryszard Marciniak, pielęgnujący lokalne wzornictwo i stylistykę drewnianych zabawek.

Lasowiacka prostota – zabawki bliskie naturze

Drugim wpisany na listę elementem jest lasowiackie zabawkarstwo drewniane, wywodzące się z kultury Lasowiaków – mieszkańców północnych terenów dawnej Puszczy Sandomierskiej. W przeciwieństwie do barwnych zabawek z Brzózki Stadnickiej, lasowiackie wyroby cechuje prostota formy i surowość materiału. Zabawki wykonywano z naturalnego drewna, bez zdobień i farb, zgodnie z rytmem przyrody i codziennym życiem wsi.

Tradycję tę do dziś kontynuuje Jan Puk z Trześni, jeden z ostatnich twórców związanych z lasowiackim zabawkarstwem. Jego

prace – od prostych ptaszków, gwizdków i grzechotek, po bardziej złożone, mechaniczne konstrukcje – przypominają o dawnych umiejętnościach i praktycznej wiedzy pracy w drewnie. Zabawki powstają zgodnie z tradycyjnymi zasadami, bez użycia gwoździ i elementów metalowych, a poszczególne części łączone są w sposób typowy dla tego rzemiosła.

Zabawkarstwo w zbiorach i działalności Muzeum Ziemi Leżajskiej

Muzeum Ziemi Leżajskiej także odgrywa swoją rolę w zachowywaniu i popularyzacji zabawkarstwa leżajskiego, od lat podejmując liczne działania na rzecz ochrony i popularyzacji tego wyjątkowego dziedzictwa. Nie tylko dokumentuje historię lokalnego rzemiosła, ale również aktywnie je ożywia – poprzez wystawy, warsztaty, spotkania z twórcami i działania edukacyjne.

Jedną z kluczowych form prezentacji tej tradycji jest stała Ekspozycja Etnograficzno-Zabawkarska, na której można zobaczyć bogaty zbiór drewnianych zabawek. Wśród eksponatów znajdują się prace Jana Dudziaka oraz Ryszarda Marcińca z Brzozy Stadnickiej, a także Jana Puka z Trześni, co pozwala prześledzić różnorodność form i estetyki regionalnego zabawkarstwa.

Szczególnie istotna jest bliska i wieloletnia współpraca Muzeum z Janem Dudziakiem, który podczas warsztatów i pokazów staje się dla uczestników prawdziwą „żywą lekcją historii”. Dzięki jego pasji i otwartości tradycja nie ogranicza się do muzealnych gablot, lecz żyje dalej – przekazywana i doświadczana przez kolejne pokolenia.

Wpisanie drewnianego zabawkarstwa na *Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego* to ważny krok w stronę jego dalszej ochrony i popularyzacji. To także zaproszenie do odkrywania Podkarpacia po-

przez rzemiosło wyrastające z lokalnych ośrodków i tradycji – od Leżajska i Brzozy Stadnickiej, po tereny lasowiackie w widłach Wisły i Sanu. Proste w formie, a zarazem bogate w znaczenia, drewniane zabawki pozostają trwałym świadectwem regionalnej tożsamości i żywej pamięci kulturowej, a ich różnorodność oraz historię można poznać w Muzeum Ziemi Leżajskiej, gdzie rzemiosło to ma stałe miejsce zarówno na ekspozycjach, jak i w działaniach popularyzatorskich.

MZL

Z tradycyjną koledą – świąteczne śpiewanie w Muzeum Ziemi Leżajskiej

W niedzielny wieczór, 18 stycznia, w Muzeum Ziemi Leżajskiej odbył się uroczysty koncert świąteczny połączony ze wspólnym koledowaniem.

W ramach tegorocznej odsłony wystąpili:

- Zespół Pieśni i Tańca „SAN” działający przy Miejskim Centrum Kultury w Leżajsku,
- Chór Kameralny Seniorów „PASJONATA”,
- Chór Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia w Leżajsku,
- Diakonia Muzyczna działająca przy Parafii pw. Świętej Trójcy w Leżajsku,
- Kwartet Saksofonowy z Niepaństwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia w Leżajsku,
- Chór „EMAUS” działający przy Bazylice oo. Bernardynów w Leżajsku.

Repertuar wydarzenia obejmował świąteczne utwory muzyczne w przeróżnej aranżacji: od współczesnych interpretacji, piosenek w języku angielskim oraz wesołych, skocznych kawałków, po tradycyjne polskie pieśni bożonarodzeniowe o podniosłym i spokojnym brzmieniu.

Uroczystość została zwieńczona koledowym karaoke, któremu wspólnie akompa-

niowali dyrektor Państwowej Szkoły Muzycznej Stanisław Jaworski (fortepian) oraz Zenon Zawilski (skrzypce).

MZL składa podziękowania wszystkim artystom i opiekunom zespołów, a także całej publiczności, która tak licznie dopisała swoją obecnością i żwawym udziałem podczas wspólnego koledowania.

MZL

Koncert Noworoczny

Zespołu Pieśni i Tańca „Ziemia Leżajska” oraz Orkiestry „Divertimento”

1 lutego, w Zespole Szkół Technicznych w Leżajsku odbył się koncert noworoczny w wykonaniu Zespołu Pieśni i Tańca „Ziemia Leżajska” oraz Orkiestry „Divertimento”.

Różnorodny program tegorocznego koncertu obejmował polskie tańce narodowe i regionalne w wykonaniu ZPIT „Ziemia Leżajska” oraz kolędy i utwory świąteczne w wykonaniu orkiestry pod batutą Rafała Czarnackiego.

Wzorem lat ubiegłych, publiczność została poczęstowana słodkimi wypiekami, przygotowanymi przez uczniów klas technikum żywienia i usług gastronomicznych.

Organizatorzy pragną złożyć specjalne podziękowania dyrektorowi Muzeum Ziemi Leżajskiej Jackowi Kwiecińskiemu za udostępnienie sceny oraz wszystkim, którzy przyczynili się do przygotowania koncertu.

Poza szkolną ławką

Warsztaty muzealne dla SOSW w Leżajsku

Muzeum Ziemi Leżajskiej to miejsce przyjazne, otwarte i gotowe do współpracy z różnymi instytucjami oraz grupami odbiorców. Swoją ofertę edukacyjną kieruje do szerokiego grona uczestników – dzieci, młodzieży i dorosłych – w tym również osób z niepełnosprawnością, dbając o dostosowanie form zajęć do wieku, potrzeb i możliwości uczestników.

Przykładem takiej współpracy były wizyty większości uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. św. Jana Pawła II, którzy realizowali działania w ramach programu Ministerstwa Edukacji Narodowej „Wyjście z klasą”. W ramach programu szkoły, uczniowie uczestniczyli w zajęciach edukacyjnych prowadzonych w przestrzeni Muzeum Ziemi Leżajskiej przez pracowników muzeum.

Zajęcia miały charakter interaktywny i praktyczny – uczestnicy uczyli się poprzez

Fot. MZL/SOSW w Leżajsku

doświadczenie, obserwację i działanie. Oprócz zwiedzania ekspozycji muzealnych oraz bezpośredniego kontaktu z zabytkami i materiałami edukacyjnymi, zrealizowano szereg warsztatów tematycznych związanych z lokalnym dziedzictwem i tradycją. Podczas spotkań uczniowie wykonywali m.in. tradycyjne ozdoby świąteczne, tworzyli gipsowe zawieszki, malowali drewniane zabawki, a także piekli pierniczki. Takie aktywności pozwalają lepiej zrozumieć kulturę regionu, rozwijają kreatywność i spr-

wiają, że kontakt z historią staje się żywy oraz angażujący.

Muzeum Ziemi Leżajskiej konsekwentnie pokazuje, że jest miejscem, w którym edukacja odbywa się w sposób dostępny i otwarty – niezależnie od potrzeb uczestników. Chętnie gości grupy szkolne i przedszkolne, prowadzi zajęcia warsztatowe oraz wspiera inicjatywy, które umożliwiają uczniom poznawanie historii i tradycji poza murami szkoły, w bezpośrednim kontakcie z kulturą.

MZL

MARZEC 2026

ZATRZYMANE W SŁOWIE, DŹWIĘKU I KOLORZE - WIECZÓR POETYCKO-MUZYCZNY

Termin: 2 marca, godz. 17:00
Miejsce: Biblioteka Publiczna w Leżajsku
Organizator: MCK Biblioteka Publiczna w Leżajsku
Opis: W programie: występ duetu w składzie: Agnieszka Stróż – wokal, Tomasz Frączek – gitara, klawiszowe. Artyści wystąpią ze swoim autorskim mini recitalem. Ponadto tego wieczoru swoje prace zaprezentują Ewa Kazak – poetka i malarka.

DZIEŃ KOBIET

Termin: 7 marca
Miejsce: Gminny Ośrodek Kultury w Kuryłówce
Organizator: GOK i GBP w Kuryłówce
Opis: Muzyka, piosenka, śmiech, kwiaty – tak wygląda coroczny koncert „Mężczyźni Kobietom” w GOK w Kuryłówce. W tym dniu na scenie prezentują się mężczyźni w utworach muzycznych, piosenkach, scenkach kabaretowych, które paniom zasiadającym na widowni dostarczają dużą dawkę dobrej zabawy i humoru.

KONCERT „NAUCZMY SIĘ ŻYĆ OBOK SIEBIE”

Termin: 7 marca
Miejsce: Ośrodek Kultury w Grodzisku Dolnym
Organizator: OK w Grodzisku Dolnym
Opis: Dedykowany kobietom koncert pt. „Nauczmy się żyć obok siebie” z piosenkami z repertuaru Zbigniewa Wodeckiego w wykonaniu artystów Teatru Muzycznego „Broadway”.

KONCERT MATEUSZA ZIÓŁKO

Termin: 8 marca, godz. 15:00
Miejsce: Sala Widowiskowa Centrum Kultury w Nowej Sarzynie (ul. 1 Maja 1)
Organizator: CKiB w Nowej Sarzynie
Opis: Koncert Mateusz Ziółko z okazji Dnia Kobiet. Bilety do nabycia w kasie CKiB oraz na stronie bilety.ckib.eu

EDUKACJA MŁODE HORYZONTY W KINIE MCK

Termin: 17 marca
Miejsce: Miejskie Centrum Kultury w Leżajsku
Organizator: MCK w Leżajsku
Opis: Miejskie Centrum Kultury w Leżajsku realizuje program Edukacja Nowe Horyzonty – ogólnopolskiej inicjatywy edukacyjnej, która ma na celu rozwijanie wrażliwości estetycznej i społecznej dzieci oraz młodzieży poprzez kino. W ramach tego programu, od października do kwietnia, raz w miesiącu, będziemy wyświetlać w naszym kinie specjalnie wyselekcjonowane filmy dla uczniów klas 1-3. Do każdego filmu nauczyciele otrzymują materiały dydaktyczne dotyczące filmów. Więcej na stronie: mckleżajsk.pl

KIERMASZ WIELKANOCNY

Termin: 22 marca
Miejsce: Plac przed Miejskim Centrum Kultury w Leżajsku
Organizator: MCK w Leżajsku
Opis: Artyści, rękodzielnicy z terenu powiatu leżajskiego zaprezentują swoje małe oryginalne dzieła m.in. koronkarstwo, malarstwo, szydełko, wiklina i wiele innych. Pojawią się tradycyjne palmy, pisanki, regionalne hafty, wyroby z wikliny i ceramiki, rzeźba, drewniane i szmaciane zabawki, a także nietuzinkowa biżuteria. Zaprezentują się także stoiska kulinarne, na których nie zabraknie tradycyjnych domowych wypieków, potraw oraz miódów.

TARGI RĘKODZIEŁA

Termin: 22 marca
Miejsce: Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Nowej Sarzynie
Organizator: CKiB w Nowej Sarzynie
Opis: Coroczne wydarzenie promujące rękodzieło; wyroby z drewna, z gliny, ozdoby wielkanocne, zabawki.

BAJKOWA NIEDZIELA

Termin: 22 marca, godz. 15:30
Miejsce: Sala widowiskowa Centrum Kultury w Nowej Sarzynie
Organizator: CKiB w Nowej Sarzynie
Opis: W programie:
 – 15:30 gry, zabawy i animacje – wstęp wolny
 – 16:30 projekcja bajki pt. „Północ” – bilety do nabycia w kasie CKiB oraz na stronie bilety.ckib.eu

SPOTKANIE DYSKUSYJNEGO KLUBU KSIĄŻKI

Termin: 23 marca, w godz. 16:00-17:00
Miejsce: Biblioteka Publiczna w Leżajsku
Organizator: MCK Biblioteka Publiczna w Leżajsku
Opis: Dyskusyjny Klub Książki to oferta dla wszystkich, którzy kochają czytać i chcą dzielić się wrażeniami z lektury z innymi czytelnikami.

„ZWIERCADŁO PRZESZŁOŚCI” – PRELEKCJA I POKAZ ZDJĘĆ LEŻAJSKA Z OKRESU II WOJNY ŚWIATOWEJ

Termin: 23 marca, godz. 17:00
Miejsce: Biblioteka Publiczna w Leżajsku
Organizator: MCK Biblioteka Publiczna w Leżajsku
Opis: Prelekcja i pokaz zdjęć Leżajaska z czasów II wojny światowej z kolekcji Jacka Śliwińskiego i Krzysztofa Wojtanowicza.

81. ROCZNICA ŚMIERCI „JAGI”

Termin: 29 marca
Miejsce: Kościół św. Józefa
Organizator: Wójt Gminy Kuryłówka, GOK w Kuryłówce
Opis: Janina Przysiężniak ps. Jaga była młodą sanitariuszką, której życie i jej nienarodzonego dziecka zostały w brutalny sposób zakończone. Mimo zaangażowania w działalność polskiego podziemia przeżyła okupację hitlerowską. Zginęła u schyłku wojny, w marcu 1945 roku zastrzelona przez polskiego funkcjonariusza urzędu bezpieczeństwa.

DOKOŁA ŚWIATA

z Ireneuszem Wołkiem

Australia

Great Ocean Road

(podróż 145)

Podróżując po Australii jedziemy w kierunku Great Ocean Road. To znana na całym świecie, malownicza, nadmorska droga o długości 243 kilometrów w stanie Wiktorja, ciągnąca się od Torquay do Allansford. Słynna z majestatycznych klifów, miast surfingowych, lasów deszczowych i kulturowych formacji skalnych, takich jak wapienne kolumny Dwunastu Apostołów. Liczymy również na spotkanie z kolejnym zwierzęciem, utożsamianym z Australią – uroczym koalą.

Zza okien busa, wypełnionego turystami z różnych zakątków świata, obserwujemy szerokie pastwiska i otwarte przestrzenie stanu Victoria. Przemierzamy drugi pod względem liczby ludności, a jednocześnie najgęściej zaludniony stan Australii, który powoli odsłania przed nami sielskie oblicze.

Po trzech godzinach drogi i blisko 250 km dojeżdżamy do Centrum Turystycznego Parku Narodowego Port Campbell. Stąd ścieżką idziemy w stronę najsłynniejszych formacji skalnych Dwunastu Apostołów. Skąd ta nazwa? To czysty marketing. Wcześniej miejsce to nazywano zupełnie inaczej. Pobliską wyspę określano mianem „maciora” – dzisiejsza Mutton Bird Island – a mniejsze kolumny skalne nazywano „prosiętami”. Dopiero w 1922 roku nazwę zmieniono na Dwunastu Apostołów, wyłącznie po to, by przyciągnąć turystów. I trzeba przyznać – ten zabieg zadziałał, mimo że dwunastu kolumn nigdy tu nie było.

Skały powstały w wyniku trwającej miliony lat erozji klifów kontynentu przez fale Oceanu Południowego. Wapienne klify i jaskinie z czasem przekształciły się w łuki, a kiedy te pękały, na brzegu pozostawały słupy o wysokości 45-50 metrów. Najsłynniejsze zawalenie się kolumny miało miejsce 3 lipca 2005 roku na oczach turystów. 50-metrowy kolos rozsypał się w pył w zaledwie kilka sekund.

Wchodzimy na najnowszą platformę widokową – Saddle Lookout. Choć nad po-

wierzchnią wody widzimy obecnie tylko 7 kolumn, w 2016 roku naukowcy odkryli za pomocą sonaru pięć dodatkowych formacji ukrytych pod wodą, około 50 metrów pod powierzchnią oceanu. Są to tzw. Zatopieni Apostołowie, skały, które zachowały się w świetnym stanie, ponieważ proces erozji postępuje pod wodą wolniej niż przy brzegu.

Erozja w tym rejonie postępuje wyjątkowo szybko. Fale u podstawy kolumn kruszą wapienie w tempie około 2 cm rocznie. Wszyscy zadają sobie pytanie, kiedy następny Apostoł zniknie w falach oceanu. A może z klifów wyłonią się „nowi” Apostołowie, gdy woda przebijie kolejne łuki skalne.

Jeszcze kilka pamiątkowych zdjęć w Centrum Informacji, które w 2026 roku ma przejść gruntowną modernizację i jedziemy kilka kilometrów dalej. Po chwili stajemy na punkcie widokowym The Razorback Lookout, skąd możemy spojrzeć na słynne ostańce z drugiej strony.

Dwunastu Apostołów to jedno z najbardziej rozpoznawalnych i najczęściej fotografowanych miejsc na półkuli południowej. Co roku pojawia się w milionach zdjęć i po-

stów w mediach społecznościowych. Prognozy turystyczne na rok 2026 wskazują, że liczba odwiedzających to miejsce może osiągnąć nawet 4 miliony osób. To sprawia, że Great Ocean Road jest trzecią najczęściej odwiedzaną atrakcją przyrodniczą Australii, zaraz po Wielkiej Rafie Koralowej i monolicie Uluru.

Z punktu widokowego Tom and Eva widać dwie wapienne skały – Toma i Evę. Kiedyś były częścią Dwunastu Apostołów, jednak po zawaleniu się naturalnego mostu w 2009 roku stały się odrębnymi formacjami.

Obszar wokół Apostołów to jedno z najbardziej niebezpiecznych miejsc dla żeglugi na świecie. Wzdłuż Great Ocean Road spoczywa ponad 638 znanych wraków statków, z czego odkryto dotychczas około 240. Najsłynniejszy wrak to statek Loch Ard, który zatonął w 1878 r. Z 54 osób przeżyło tylko dwoje 19-latków: Tom i Eva. Tom uratował Evę, wciągając ją do jaskini dziś znanej jako Loch Ard Gorge. Cała Australia liczyła na ich ślub, ale Eva po kilku miesiącach wróciła do Irlandii, a Tom został kapitanem statku.

Wybrzeże, które możemy tu podziwiać, jest powszechnie uznawane za jedno z naj-

piękniejszych i najbardziej onieśmielających miejsc w Australii. I my się z tym zgadzamy. Dziś podziwiamy je bezpiecznie z lądu, jednak nazwa Wybrzeże Wraków nie wzięła się znikąd. Dawniej trudne warunki, silne wiatry i zdradliwe fale stanowiły ogromne zagrożenie dla żeglarzy przemierzających te wody. Odkrywca Matthew Flinders powiedział kiedyś o tym miejscu: „Rzadko widziałem bardziej przerażający odcinek wybrzeża”. Niebezpieczeństwo tkwi w silnym połączeniu pogody i geografii. Mocne wiatry znad Oceanu Południowego generują ogromne fale, które bezlitośnie uderzają w wapienne klify. Gęsta mgła, tutaj powszechna, często zasłania punkty orientacyjne, co było śmiertelnym wyzwaniem dla pierwszych żeglarzy.

Ruszamy w drogę powrotną. Przed nami obrazy, na które czekaliśmy zgodnie z obietnicą naszego kierowcy. Na wiekowych eukaliptusach odpoczywają urocze koale. Misie koala? Niestety, nie. Koala australijski nie należy do rodziny niedźwiedziowatych. Jest to gatunek ssaka z rodziny koalowatych, nardzewne zwierzę roślinożerne.

Koala jest zagrożony wyginięciem głównie z powodu utraty siedlisk, niszczonej przez wycinkę lasów i pożary, chorób takich jak chlamydia, zmian klimatycznych oraz zagrożeń ze strony drapieżników i wypadków komunikacyjnych. Tym bardziej cieszymy się tym widokiem.

Te urocze zwierzątka skrywają całkiem niezwykłe tajemnice. Wiadomo, że jedzą niemal wyłącznie liście wybranych gatunków eukaliptusa, ale czy wiedzieliście, że potrafią też jeść własne odchody? Liście eukaliptusa są dla większości zwierząt toksyczne i bardzo trudne do strawienia, a młode koale rodzą się bez odpowiedniej flory bakteryjnej, która pozwoliłaby im te liście rozkładać. Dlatego w wieku około sześciu miesięcy zaczy-

nają żywić się specjalną formą odchodów matki, zwaną „pap”, która dostarcza im niezbędnych mikroorganizmów do jelit. Co więcej, koale należą do nielicznych zwierząt poza naczelnymi, które mają linie papilarne, a ich odciski palców są tak podobne do ludzkich, że nawet pod mikroskopem eksperci kryminalistyki mogą mieć problem z ich rozróżnieniem.

Koale śpią od 18 do 22 godzin na dobę, ale nie dlatego, że są leniwe – to zasługa bardzo niskiej wartości energetycznej ich jedyne go pożywienia i konieczności detoksykacji zawartych w liściach trucizn przez wątrobę. Ich metabolizm jest o połowę wolniejszy niż u większości innych ssaków. W upalne dni koale chłodzą się, przytulając do pni drzew, które są znacznie chłodniejsze niż otaczające powietrze. Dzięki temu mogą oddawać nadmiar ciepła, nie tracąc przy tym cennej wody przez ziahanie. Na przednich łapach mają dwa przeciwstawne palce, które pomagają im pewnie chwycić gałąź, a na końcu kręgosłupa posiadają twardy „zadek” – silnie zrogowaciałą chrząstkę, dzięki której mogą wygodnie siedzieć na twardych, rozwidlonych gałęziach przez wiele godzin bez bólu.

Mimo ich uroczej aparycji, samce koali wydają niezwykle głębokie i głośnie dźwięki, przypominające ryk lub chrapanie, które słychać z daleka. Służą one odstraszeniu rywali i wabiению samic w okresie godowym. A tak w ogóle – to przeurocze zwierzątko, które obok pandy stało się milusińskim wszystkich dzieci na świecie. Nam trochę przypomina leniwce, które obserwowaliśmy w Amazonii.

Przejeżdżając malowniczym wybrzeżem, docieramy do Memorial Arch w Eastern View – symbolicznej bramy do Great Ocean Road. Choć oficjalny początek trasy znajduje się w pobliskim Torquay, to właśnie ten łuk jest uznawany za jej wjazd i jeden z najbardziej rozpoznawalnych punktów na trasie. Drewniany łuk został wzniesiony, aby upamiętnić około 3000 powracających z I wojny światowej żołnierzy, którzy budowali tę drogę w latach 1919-1932. Obecna konstrukcja jest kolejną wersją oryginału, który był kilkakrotnie niszczone przez pożary buszu i wypadki drogowe.

Dzień powoli dobiega końca, a my pokonując kolejne kilometry malowniczego Great Ocean Road, wracamy do Melbourne. To miejsce zachwytiło nas przede wszystkim niezwykłymi, majestatycznymi skałami, które zapierają dech w piersiach.

Tekst, zdjęcia - Ireneusz Wołek

**Zapraszam do obejrzenia filmu na YouTube
- Niezwykły Świat Great Ocean Road**

SKLEP ROWEROWY SERWIS SPRZEDAŻ

Żołynia
ul. Białobrzaska 1
tel. 660 512 185

NAJWIĘKSZY SKLEP

SPORTOWO- ROWEROWY

Leżajsk
ul. Mickiewicza 74,
I piętro (obok dworca)
tel. 730 738 780

**PUNKT NADAŃ
I ODBIORU PRZESYŁEK**
Leżajsk

ul. Leśna 9A,
37-300 Leżajsk
 724 426 193
 lezajsk.epaka.pl

Przekieruj swoje
przesyłki do nas

Zapraszamy do nowego żłobka
„Bajeczna Przystań” w Giedlarowej

Zapewniamy:

- * Fachową opiekę
- * Nowoczesne wnętrze
- * Naukę języka angielskiego

A co najważniejsze, rodzinną atmosferę

Bez czesnego po złożeniu wniosku

„Aktywnie w żłobku”

Gminny Żłobek „Bajeczna Przystań”
37-300 Giedlarowa 320 B
Kontakt tel: +48 534 483 231

ROSSI-GROOM
PSI FRYZJER

Rossi Groom Psi fryzjer

PRZYJMUJEMY
DUŻE PSY

- Strzyżenie psów
- Pielęgnacja kotów i królików
- Kąpiele pielęgnacyjne i lecznicze
- Trymowanie
- Obcinanie pazurów
- Czyszczenie uszu i okolic oczu
- Opróżnianie gruczołów

ATRAKCYJNE CENY!!!
PARKING PRZED
SALONEM

Tel. 696 016 633

ADRESY:
MICKIEWICZA 44, LEŻAJSK
ORAZ
GRODZISKO DOLNE 325

DREWNO OPAŁOWE

**KOMINKOWE ▪ CIĘTE
ŁUPANE ▪ METRY**

**BUK ▪ BRZOZA
OLCHA ▪ SOSNA**

TRANSPORT GRATIS!

**tel. 17 243 27 71
tel. 604 415 609**

Hucisko 216

**PROFESJONALNE
USŁUGI SPRZĄTANIA**

dla biur, przestrzeni przemysłowych,
zakładów produkcyjnych
oraz przestrzeni użyteczności publicznej

**Twój partner
w utrzymaniu
czystości w biznesie**

**luxe-like.pl
+48 793 391 007**

**Centrum Auto
Kosmetyki**
Nowa Sarzyna

AUTODETAILING

NOWA SARZYNA UL. KOSCIUSZKI 1

- Przyciemnianie szyb
- Oklejanie folią ochronną PPF
- Kompleksowe czyszczenie wnętrza
- Aplikacja powłok ceramicznych
- Polerka lakieru i zabezpieczenie woskiem
- Czyszczenie i impregnacja skór

 @CENTRUMAUTOKOSMETYKI

 +48 793 391 007

MATERACE
GREGOR

Bo życie zaczyna się w łóżku

Powiedz jak śpisz, a zrobię materac dla Ciebie!

INDYWIDUALNE ZAMÓWIENIA
MATERACE NA KAŻDY WYMIAR
NAPRAWA MATERACY
WYMIANA POKROWCÓW

 609 212 799

 Grodzisko Nowe 365
37-306 Grodzisko Dolne

STUDIO
Kriolipoliza

patrycja Rychel

**Chcesz szybko i skutecznie
wysmuklić swoją sylwetkę?**

Przyjdź na zabieg kriolipolizy padowej!

**Daj nam 6 tygodni,
a poczujesz luz na brzuchu!**

603 171 506

**Studio Urody Patrycja Rychel
Leżajsk, ul. Klasztorna 2F (nad Pepco)**

  @studiokriolipoliza

@StudioUrodyPatrycjaRychel

